

**Executief Functioneren en Agressie
bij Forensisch Psychiatrische Patiënten in PPC Den Haag**

**Executive Functioning and Aggression
in a Forensic Psychiatric Population in PPC The Hague**

Sara Helmink

1° begeleider: dhr. dr. W. Waterink

2° begeleider: mw. dr. E. Simon

Juli 2012

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting: Klinische psychologie

Open Universiteit

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	4
1. Inleiding	8
<i>1.1 Agressie, reactieve en proactieve agressie</i>	9
<i>1.2 Het neurale hersencircuit voor emotieregulatie en agressie</i>	11
<i>1.3 Executief functioneren en agressie</i>	13
<i>1.4 De relatie tussen executief functioneren, intelligentie en criminaliteit</i>	16
<i>1.5 Onderzoeksvraag en hypothesen</i>	17
2. Methode	19
<i>2.1 Onderzoeksdesign</i>	19
<i>2.2 Procedure</i>	19
<i>2.3 Onderzoekspopulatie</i>	20
<i>2.4 Meetinstrumenten</i>	21
<i>2.5 Analyseplan</i>	27
3. Resultaten	28
<i>3.1 Descriptieve gegevens</i>	28
<i>3.2 Resultaten van onderzochte variabelen</i>	30
4. Discussie	36
<i>4.1 Algemeen</i>	36
<i>4.2 Beperkingen in het onderzoek en aanbevelingen voor vervolg</i>	37
5. Literatuur	39

Executief Functioneren en Agressie

bij Forensisch Psychiatrische Patiënten in PPC Den Haag

Sara Helmink

Samenvatting

Deze master-scriptie behelst een kwantitatief cross-sectioneel onderzoek naar agressie in een forensisch psychiatrische populatie ($N= 40$) die verblijft in het Penitentiair Psychiatrisch Centrum Den Haag. Er werd onderzocht of executief functioneren (onafhankelijke variabele) samenhangt met proactieve- en reactieve agressie (afhankelijke variabelen). Bovendien is nagegaan of deze samenhang werd gemodereerd door intelligentie. De doelstelling van dit onderzoek is zicht te krijgen op het executief functioneren, de subtypes van agressie en intelligentie in de PPC-populatie, teneinde adviezen te genereren voor verdere inrichting van de behandeling van agressieproblematiek in het PPC.

Het executief functioneren gemeten met de D-KEFS Trail Making Test bleek significant lager ($M = 8.80$, $SD = 3.07$) en het executief functioneren gemeten met de D-KEFS Tower Test was significant hoger ($M = 10.83$, $SD = 2.26$) dan de normgegevens. De verschillende vormen van agressie zijn gemeten met de Reactive Proactive Questionnaire. Regressieanalyses geven aan dat verschillen in proactieve- en reactieve agressie niet verklaard worden door scores op de D-KEFS Trail Making Test en Tower Test. Intelligentie, gemeten met de Verkorte Groninger Intelligentie Test, blijkt geen modererende invloed te hebben in de relatie tussen executief functioneren en agressie.

Beperkingen van het onderzoek zijn de kleine steekproef en de grote non-respons. Ook is het de vraag of afhankelijke variabelen goed geobjectiveerd zijn door zelfrapportage.

Aanbevolen wordt om interventies binnen het PPC Den Haag toe te spitsen op het intelligentieniveau van de patiënten aangezien 53 % van de onderzoekspopulatie een IQ heeft dat past bij een licht verstandelijke beperking (IQ 50 - 85).

Executive Functioning and Aggression
in a Forensic Psychiatric Population in PPC The Hague

Sara Helmink

Summary

This cross-sectional study ($N = 40$) contains the relationship between executive functioning (independent variable) and aggression (dependent variable) and the influence of IQ in a forensic psychiatric population in the PPC The Hague. This research examined whether executive functioning was related to two types of aggressiveness; proactive aggression and reactive aggression. The moderating role of intelligence has also been examined. The aim was to get a better insight into underlying factors of aggression in order to generate suggestions for treatment in the PPC.

The mean score of executive functioning measured by the D-KEFS Trail Making Test was significant lower ($M = 8.80$, $SD = 3.07$) than the American norm data and the executive function measured by the Tower Test was significant higher ($M = 10.83$, $SD = 2.26$) compared to the norm data in the manual. The two types of aggression were measured by the Reactive Proactive Questionnaire. Regression analyses show that differences between reactive aggression and proactive aggression cannot be explained by executive functioning. Intelligence, measured by a short form of the Groninger Intelligentie Test, did not moderate the relationship between executive functioning and the two types of aggression. Important limitations of this study were the small sample size, the high non-response and the use of a self report questionnaire to measure aggression. Since 53 % of the sample population had to be classified as mentally retarded

(IQ 50 - 85), it is recommended to specify interventions in the PPC The Hague to this specific group.

Keywords: proactive aggression, reactive aggression, executive functioning, IQ, forensic population